

SFM 2 november 2017

Förslag till lag om försäkringsdistribution

- Det lagförslag som ligger (Ds 2017:17 En ny lag om försäkringsdistribution) sedan sommaren 2017 innehåller en implementering av EU:s direktiv kallat IDD, Insurance Distribution Directive.
- Den svenska regeringen har i förslaget valt att gå utöver den minimiharmonisering som IDD kräver. Detta kallas ibland för gold-plating.
- Därtill lämnar lagförslaget bemyndiganden till Finansinspektionen att meddela föreskrifter utöver vad som behövs enligt IDD.
- Lagförslaget har varit ute på remiss och Svenska försäkringsförmedlares förening (SFM), Svensk Försäkring och många andra har lämnat in remissvar som är kritiska. Finansdepartementet arbetar nu på en lagrådsremiss som SFM hoppas skall beakta flera av de ändringar och förtydliganden som SFM och många andra remissinstanser föreslagit.

När börjar lagen att gälla?

Lagen föreslås träda i kraft den 23 februari 2018. Lobbying pågår för en senareläggning.

Kort om delar av innehållet i lagförslaget och SFM:s remissvar

Promemorian med lagförslaget är omfattande och den slutliga versionen av lagen kommer förmodligen att innehålla en del ändringar och förtydliganden. Här följer en del av innehållet i promemorian och lagförslaget där SFM också yttrat sig;

Lagförslaget går utöver IDD

IDD är ett minimiharmoniseringsdirektiv. SFM anser att enbart minimireglerna i IDD ska genomföras tillsammans med branschens självreglering och en mer effektiv tillsyn från Finansinspektionen. IDD är i sig mycket konsumentvänligt. Ytterligare reglering genom så kallad gold-plating, utan tillräckliga utredningar av marknad och affärsmodeller, utan konsekvensbeskrivningar och med otydliga motivutlåtanden, kan få oönskade konsekvenser för konkurrens och konsumenter.

Bemyndiganden till Finansinspektionen

Promemorians många och långtgående bemyndiganden till Finansinspektionen att komplettera lagen innebär risker för ur rättssäkerhetsperspektiv. Antalet bemyndiganden behöver minska och i de delar Finansinspektionen verkligen behöver utfärda föreskrifter måste lagstiftaren lämna tydligare motivuttalanden med tydligare ramar.

Bristen på konsekvensbeskrivningar

Vid ett så stort lagstiftningsarbete som har så stor påverkan på finansmarknaden och som bygger på ett EU-direktiv är det lämpligare med en ordentlig offentlig utredning där möjliga konsekvenser av lagförslag, med fakta- och kvalitetbaserade konsekvensbeskrivningar, redovisas och beaktas. Som SFM ser det ökar innehållet i lagförslaget risken för en utarmning av försäkringsbranschen och en ökad risk för att rådgivning i framtiden i huvudsak sker via storbanker.

Höjd kunskap och kompetens

Förmedlare, liksom säljare på försäkringsbolag, kommer att omfattas av ökade och mer detaljerade krav såväl vid ansökan om tillståndet som löpande årligen. Finansinspektionen återkommer med närmare föreskrifter, t ex kring det krav som finns på 15 timmar årlig fortbildning för varje förmedlare.

Information till kunder

Ytterligare information skall lämnas till kunder och i särskilt format genom produktfaktablad även för skadeförsäkring. En del av dessa regler bör begränsas till att bara avse konsumentförsäkring.

Produkttillsyn

Försäkringsbolag omfattas av nya regler som skall beaktas innan ny produkt lanseras. Vidare måste målgrupp bestämmas för respektive produkt. Försäkringsbolag skall sedan löpande bland annat kontrollera att produkten passar bestämd målgrupp och produkten inte säljs till kunder utanför målgruppen utan godtagbara skäl. Förmedlare behöver delvis medverka i försäkringsbolagens produkttillsyn och vara väl insatta i vilka målgrupper produkterna har.

Skadeförsäkring och ersättning från annan än kunden

Promemorian har inte beaktat skadeförsäkring, dess affärsmodeller och ersättningsystem i den utsträckning som behövs. Det föreligger inte samma behov av konsumentskydd för skadeförsäkring som för livförsäkring och definitivt inte samma behov av skydd om det är en företagsförsäkring. Bestämmelserna bör inte gå utöver IDD och det är bland annat viktigt att skadeförmedlare för företagskunder skall kunna kalla sig opartiska och ändå kunna ta ersättning från försäkringsbolag. Vidare kan inte en förmedlare enligt lagförslaget säga sig utföra opartisk och personlig analys om del av de försäkringsprodukter som förmedlare erbjuder är egenutvecklade. Motiven kring förbud mot ersättning från annan än kund vid intressekonflikter är också för grunda.

Livförsäkring och ersättning från annan än kunden

Även för livförmedlare innebär regeln om opartisk och personlig analys problem och att rådgivningen då inte heller kan omfatta egna produkter. Lagförslaget kapitel 6 behandlar en del långtgående regler om förbud mot ersättning från tredje man. Det är bland annat allt för oklart varför lagstiftaren behöver reglera vissa ersättningar och det är dessutom otydligt vad som gäller vid ersättning som baseras på ännu inte betalda premier i samband med nyteckning och vad som avses med ersättning

som står i uppenbart missförhållande till de tjänster som utförs. Det som går utöver IDD bör strykas och om något av departementets gold-plating skall behållas behövs konsekvensbeskrivningar, tydligare skrivna motiv och begränsad rätt för Finansinspektionen att närmare reglera kring ersättning till förmedlare.

Rådgivning om fonder och annan investeringsrådgivning inom och utom försäkringsskal

För rådgivning kring försäkringen gäller förmedlarens vanliga tillstånd som förmedlare och den kommande lagen om försäkringsdistribution. Vid rådgivning om fondandelar inom ett försäkringsskal föreslås att förmedlare därutöver behöver ett av Finansinspektionen beviljat sidotillstånd och att förmedlaren i den delen av rådgivningen skall tillämpa delar av lag om värdepappersmarknaden. För annan investeringsrådgivning (som inte är fondandelar) inom försäkringsskal och för investeringsrådgivning helt utanför försäkring krävs det att förmedlaren är ett anknutet ombud eller har värdepapperstillstånd.

Tjänstepension

Tjänstepensioner regleras i lagförslaget utöver vad som behövs enligt IDD och det saknas enligt SFM skäl att reglera distribution av tjänstepensionsförsäkring hårdare än enligt IDD:s miniminivå. SFM anser till exempel att tjänstepension inte alls skall omfattas av lagförslagets kapitel 6 (där bland annat förbud mot vissa ersättningar finns). Lagförslagets kapitel 7, "Ytterligare krav på distribution av vissa pensionsförsäkringar", bör enligt SFM strykas helt. Det kapitlet innehåller bland annat regler om att delar av 6 kapitlet skall tillämpas. Promemorian saknar dessutom analys i förhållande till det pågående lagstiftningsarbetet om tjänstepensionsverksamhet i tjänstepensionsinstitut.

Tillstånd, tillsyn och ingripanden

Lagförslaget innehåller många lagregler kring Finansinspektionens tillståndsgivning, tillsyn och ingripanden. SFM anser, i enlighet med lagförslaget med bemyndigande till Finansinspektionen, att en förmedlare inte skall kunna göra en egen återkallelse av sitt tillstånd och ansökan på nytt med ny firma när förmedlaren är under sanktionsprövning.